

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Feria. ii. post iii. d[omi]nicam. xl.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Feria. II. post Oculi

curant. **E**contrario fiebat in ecclesia pri-
mitiua. Sed heu vt dicit Hiero. *Lū ecclē-*
clesia diuinitis creuit: tūc virtutibz minor ē
facta. Moraliter expōi pōt similitudo illa d
homie q post grām penitētie recidiuauit.
Et **E**ryf. *Nō solū ad iudeos: sed etiā ad*
nos dicta esse intelligam. Si a poribz eru-
ti mal' rursus ab eis dē possideamur. **I**dez
Eteni pharao si in pīnā plaga erudit' fu-
isset nō vtiqz accepisset expiētiā posteri-
orum. *Nō vtiqz cū suo exercitu postea sū-*
mersus fuisset: Sed nō mare rubz iā p-
transire nūc est: sed pelagus ignis. **I**ō ro-
go vt p̄pungāf gebenne sermonē audien-
tes. **T**ertio oñdit suā sapiām p̄ simpli-
cis demōstratiōis puritate: quā vtz ostē-
dit in muliere q̄ dī fuisse sancta **B**arcel-
la ancilla brē marthe q̄ extollens vocez in
chri laudez vocē dedit. **B**eatus venter q̄
te portauit zc. **L**u. xj. **V**ide deuotionē e'
et p̄fidentiam: nō silenter loquit: sed alte
chri p̄boz accensa suauitate. **B**eda. **E**t
nos igif extollam' vocē cū ecclēia catholi-
ca cuius typū hec mulier gessit. **E**xtolla-
mus et mentē in medio turbaz: dicamus/
q̄ saluatori: **B**eatus vēter q̄ te portauit:
et vbera q̄ sugasti. **E**t domin' p̄firmādo
verba mulieris: **D**ulceri dicit: **Q**uinimo:
beati qui audiūt verbū dei z custodiunt
illud. q. di. **J**uxta tuaz sententiā beatus q̄/
dez est eius venter qui me portauit: z la-
ctauit: sed magis quia verbū dei audiuit:
audiendo credidit: z credendo custodiuit
August. **B**eator fuit **B**aria p̄fitendo
fidem chri: et feliciter cōceperit deū men-
te p̄ fidem: q̄ corpore p̄ carnis assumptio-
nem. **I**deo nō tm̄ illi beata q̄nimo etiā
illi beati qui audiunt verbū dei zc. **S**ed
heu heu rara est et tenuis multoz deuo-
tio: audiendo verbū: multozqz solliciti' ad
p̄ba vana attendūt. **E**xēplū in vitaspa-
trum. **S**ener quidā rogauit deū ne dor-
mītare aliquādo cum spiritalituz sermo
fieret: **S**i autē detractiōis verba aut odij
causa verba essent: statim corrueret in so-
mnuz ne huiusmodi venenū eius aures ac-
ciperent. **H**ic dicebat diabolū studiosum
esse vt homies moueret ad verba ociosa:
impugnatorē autē totius doctrine spiri-
tualis: **H**oc autē vtebat exemplo: **L**oq̄

quente me aliquādo de vtilitate saluari
ad quosdā fratres: tāprofundo somno oc-
cupati sunt vt nec oculos aperire possent.
Ego autē ostendere volēs diabolicū esse.
ociosa verba introduxi: ad quod quidaz
gaudentes: statim sunt a somno excitati.
Ego autē ingemiscens dixi: vtz nūc de ce-
lestibus loq̄bar et omnes dormiebatis: q̄n-
do autē sermo ociosus inuentus est: om-
nes audire cepistis. **P**ropter quod rogo
fratres cognoscētes malignitatē diaboli:
attēdite vobis metipsis cauētes a sōno q̄n-
do aliquid spirituale auditis aut facitis.
Sed sicut dicit **P**etrus. j. **P**e. vl. **S**obri-
estote et vigilate.

Tertius articulus. **A**udistis zc. **L**a-
uete ne sitis iudeis similes de quibz
sunt illi de quo dicit: **S**unt nouissima ho-
mīnū peiora poribus. **S**ed forte p̄sumi-
tis q̄ deus nō punit: quia iam diu distu-
lit. **A**udite quid lex dicit. **L**. de p̄cibus im-
peratori offerēdis. l. quoties. **Q**uod distu-
fertur: nō aufertur. **Q**uāuis q̄ deus non
statim punit peccata: nō tamē remane-
bunt impunita. vt habet de penitē. dist. j.
Dedicina. § primo. **N**am est rex diu dis-
tulerit punire proditorē: horās eum per-
nicios vt se corrigat z ad regē veniat gra-
tiam accepturus: z ille semp in malicia p̄-
seuerat: et ad regē vēire p̄tendit: nōne tādē
puniendus est: et tanto grauius q̄nto diu-
tius expectatus est et ammonit'. **E**pone
et applica **N**otando illud **B**rego. **G**raui-
illos damnat: quos hic diu lōgānimitet
portat.

Feria. ij. post. iij. dñicam. xl.

Ecce ascendi
mus zc. **L**auare et mūdabē-
ris. iij. **R**egū. v. **H**oc illi dī-
citur qui ascendere cupit hierosolimam.
Sunt autē tria **N**otanda in epistola: quo-
rum cōsideratio inducere debet peccato-
rem ad se diligenter lauandū per peniten-
tiam. **P**rimū est morbi condicio horri-
bilis: quia **N**aaan leprosus erat: signās
peccatorē. **E**zechielis. xvj. **A**bominabi-

lem fecisti decorem tuum. **S**ecundū est morbi curatio facilis: quia missus est ut laueretur septies in iordane. Iordanis circuitus iudicij interpretatur: et signat penitentiam in quo debet homo seipsum iudicare. Et oportet ibi septies lauari. j. Cor. ij. Si nosmetipsos iudicarem? nō vltimū iudicaremur. Et oportet ibi septies lauari propter septem consideratōes ad cōpunctionem inductiuas: quas supra posui. Etia. j. Lauamini mundi estote.

Tertū est egri reparatō desiderabilis: quia restituta est caro eius. s. c. p. parvuli: et mundatus est. Sic per penitentiam mundatur anima et reparatur ad statum innocentie. Psalmista. Lauabis me et super niuem dealbabor.

Ecce etc.

Primus articulus. An ad iustificatōnem necessaria sit confessio. **N**on dicere Psalmā. Dixi confitebor aduersus me in iniquitā meā domino etc. Ubi Cassiodorus. Magna dei pietas qui ad solā promissionem peccatū dimittit: votum ei pro operatiōe iudicatur. **C**ontra. Chrysostomus. Non potest quis gratiam accipere nisi fuerit p. cōfessionē a peccato purgatus. **R**esponder Bonauentu. in. iij. dist. cxxij. Ad iustificatiōem que fit p. infusionem gratie nō est necessaria confessio: sed sufficiunt illa quattuor. Gratie infusio: Motus liberi arbitrij: Contritio: et Peccati expulsio. fm. em. rectū ordinē: confessio sequitur: et repositio et natura contritionem: que nō est sine iustificatiōe: Contritio tamē esse nō potest sine proposito confitendi: et p. consequens nec ipsa iustificatio.

Cum aptez dicit Cassiodorus. Dicendū sicut dicit Augustinus. Quamuis aliq̄s possit iustificari sine sacramentis: tamen nullus iustificatur contemnens sacramenta. **U**nde contemnēs cōfessionē: q̄ntum cūq̄s doleat non adquirit iusticiam. **H**ec Bonauentura. **P**ro fundamento. Si cur ad sanitatem vulneris necessaria est sanie euacuatio: Sic ad curationem peccati necessaria est prius confessio: ad quod pertinet illud Sen. ad Lucillum. Omnia vicia in aperto leuioza sunt: mo: bi quoq̄ tūc ad sanitatē inclinant cū ex abdito erū-

punt: ac vim suam proferunt. **D**ultū ergo est desideranda confessio. **N**am dicit Lucanus: Cupias quodcūq̄ necesse est. **C**um ergo queritur. An ad iustificatiōem etc. Dic responsiōe vt supra. **E**x qua cōcludit: q̄ iustificari non potest qui confessionem contemnit. **A**mbrosius lib. de paradiso. et habetur de penitētia dist. j. cap. Non potest quis q̄a peccato iustificari: nisi si fuerit peccatū ante cōfessio: **P**er cōfessionem quippe recedunt vicia et peccata: et veniunt virtutes. **F**igura Exod. cxxij. habetur de transitu maris rubri: et recitat Bagister in historia Scholastica. **C**um filij israel venissent ad mare rubrum habentes post se Pharaonem et eius exercitum: et Moyse mare rubrum diuisisset in duodecim diuisiōes: nulla tribus est ausa intrare mare quousq̄ prius intrauit tribus iuda. **E**t ex hoc meruit sceptrū inter tribus Israel. **P**salmista. In exitu israel de egypto etc. **S**equitur: Facta est iudea sanctificatio eius etc. **S**piritualiter. **S**i vis exire de egypto: id est de tenebris peccatorum: oportet iudam: id est confessionem precedere: et tunc sequuntur alie tribus: id est alie virtutes. **B**ernardus. **A**ma confessionem si affectas decorem. **A**ma confessionem ob quam amaris.

Secundus articulus. In euangelio quod scribitur Luce. iij. tria proponuntur consideranda: quorum consideratio nos ad compunctionem et penitentiam inducere debet.

Primum est iudeorum infidelitas daminabilis.

Secundum est diuine iusticie veritas infallibilis

Tertium est inuidie peruersitas inexcu-

Primum etc. propter quam infidelitatem indigni erant miraculis christi. **P**ater autem infidelitas ex eo q̄ signa petunt dicētes: Quāta audiuius facta in Capharnaum: fac et hic in patria tua: quasi dicerent. **S**i vera essent que a te dicuntur in Capharnaum facta: Tu potius hic deberes facere in patria tua: **N**ō credimus

q̄ ibi feceris q̄ in patria nō facis. Cauete ne sitis siles iudeis: certe incredulis: qd̄ aliquñ p̄tingit p̄t̄ supbiā z elationē: qz vt dicit Bern. Supbo oculo nō lucet veritas. Et Aug. Numis inflata facies claud̄ debat oculos meos. Sic z multi qz d̄ sua stia nimis p̄sumunt minime curāt de verbo dei. vnde clerici difficult̄ corrigunt q̄ laici Chryso. sup matth. Clerici si male fecerit inemendabiles sūt: laici facilī corrigunt. Greg. Tāto a dei luce sūt lōge: q̄nto ap̄d se hūiles nō sūt. Studeam q̄ hūiliari: qz vt d̄ Prover. xj. Ubi hūilitas ibi sapia. Scdm̄ est diuine iusticie seueritas infalibilis qz vics ondit̄ eis dñs q̄ nō p̄mittebat in priā. s. facere miracula p̄t̄ odium patrie vel defectū potētie s̄ p̄t̄ eoz malicia: p̄t̄ quā erant indigni. Iō nō erat iustū vt apud eos faceret miracula. Un̄ d̄ eis. Amē di. vo. qz nemo p̄pha accept̄ ē in patria sua z h̄ vt in plurib. Amb. Non ociose saluator: se excusat: q̄ nulla i patria sua operatus sit: ne fortassis aliq̄s vili orē patrienob̄ eē debere putaret affectū. Declarauit aut̄ dñs dictū suū p̄ duo exēpla. s. heliseiz helie: q̄ in maiorū honore hēbant apud extraneos q̄ ap̄d cōpatriotas: z iō plura miracula faciebant apud alienos q̄ suos iō di. Vult̄ vidue erāt in dieb̄ helie zē. vsqz ibi naama syrus. Amb. Un̄ apparet cōpassiōis exēplo arrogantia ciuū retro d̄ inuidoz: dñicūqz factū in scripturis docet veterib̄ cōuenire. Tertū est inuidie pueritas inexcusabilis: qz repleti sūt ira i synagoga hec audientes: his siles sūt q̄ p̄tra peiores indignant. Gal. iij. Inimic̄ fact̄ sum vob̄ vez vobis dicit̄. In e illd̄ vulgare puerbū terēt̄ Obsequiū amicos: odii parit vitas. Ex odio itaqz surrexerūt illi z eiecerūt illū extra ciuitatē. Ambro. Nō mirū si pdiderūt salutē: q̄ de finib̄ suis eiecerūt saluatozē Beda. Peiores sunt iudei discipuli diabolo magistro. Ille ei tētās ait Mitte te deoz sum. Illi vero de supcilio mōtis precipitare conabant. Sequit̄. Iesus aut̄ trāsiens p̄ mediū illorūz ibat. Descendit ei dñs de monte non vsus ab his q̄s nō deserebat. In hoc docuit q̄ de iniurijs nobis fact̄ vindicam nō q̄ramus Ubi notandū s̄m Bedam Cum dñs de manibus illorūz

elapsus p̄ mediū illorūz de rupe descendit atqz in ipsa rupe latere velle: subito ad tactū dñice vestis: saxū illud subter fugit: z instar cere solutū: quē admodū si nū quo dñicum corp̄ reciperet effectit: in quo vestigia pedū z vniuersa liniamenta z ruge vestis q̄si de manu sculptoris im̄pressa seruant. Mira res: lapsus emollescit z ipse homo lapidescit. Ibidem etiā ostēditur locus qui dicitur precipitiū z salt̄ dñi. scz per miliare a nazareth cōtra meridiem versus hierusalē. Notandū autē qz quattuor modis est mors dñi intentata. Quidā enim tentauerūt eum p̄imere gladio sicut herodes. Quidā lapidatōe sicut iudei in templo. Quidā crucifigatōe sicut iudei in passioe. Quidā precipitatōe: sicut hic nazarei Spirituales: ch̄rist̄ crucifigat̄ nostra reciduatione: lapidat̄ nostra induratione: gladio permiss̄ blasphematione: z precipitatur n̄ra desperatōe. Q̄ fatui qui desperat̄: quoniā vt d̄. Aug. Quasi scintilla in mari sic omnia peccata cōparata misericōdie dei. Exēplū legit̄ in legenda. b. Basilij. Vir venerabilis heraclius vnica habebat filiā: quā disponebat dño cōsecrare. Inflāmauit aut̄ diabolus vnū ex seruis in amore puelle. Qui imposibile iudicās ad amplexus tā nobil̄ puelle peruenire: accersit maleficū: cui con silio pactum cū diabolo iniit̄: ch̄im abnegans z chirographuz tradens: instinctu ergo diaboli puella amore iuuenis ita accensa est vt patri diceret: vel mihi iuuenē illū in vīrū tradas: vel mortuā me cito videbis. pater gl̄ic̄z lugēs p̄dicto iuueni de sponsauit. Qui post aliquot dies notat̄ est q̄ nō esset christianus. Ecclesias enī fugiebat: signū crucis horrebat: dei verba spernebat. Vultaqz faciebat que bono viro nō cōueniunt. Quod audiens vxor: a viro requirēs didicit veritatē: per timescens flexit iuuenēz vt ad sanctū Basilij pergerent. Ad quē cū venisset omnib̄ auditis: dicit beatus Basilij iuueni. Vis reuerti fili. Velle inquit sed obligat̄ sum scriptura p̄pta. Cui basilij nō sit tibi cure Benignus est dñs Impressit ergo signū crucis in fronte eius z inclusit eu: z post tres dies visitauit. Quē vidēs iuuenis di: Q̄ p̄ terribiles sunt clamores demonū:

qui tenentes scriptū dicunt. Tu venisti ad nos: nō nos ad te. Dicit Basilius? Noli timere fili. Iterum ergo eo recluso p ipso oravit: et post dies aliquot visitavit. Cui iuuenis ait. O pater. alio ge audio clamores demonū et nō video ipsos. Quo pforta to sanctus discessit: et alia die redijt. Cui iuuenis Quō inquit habes pfr. Uidi nāqz hodie in visu te pugnantē p merz vincenē tē diaboli. Educens igit ēu: clerū z populum cōuocauit z monuit orare p iuuenē: quē tenens manu ducebat ad ecclesiā. Et ecce diabolus cū sua comitūa conabatur rape iuuenē. Qui clamabat. Sancte dei adiuua me. Diabolus pō dicebat Basilio preiudicas mihi: ipse venit ad me: habeo eū scriptū. Tūc omnes q̄ aderant clama uerūt kyriel. Et orante basilio: ecce char ta per aerē delata z ab omnibz visū venit ad manus basilij. Quā ille suscipiēs dixit iuueni. Cognoscis has lras frater. Et ille. Hec sunt dñe. Et fregit basilius scriptuz in signū remissionis culperz beneyuendi regulā docuit. O amplitudo diuine misericordie. Accedite ergo ad eum o peccato res qm̄ ipse pfr est misericordiarū. Nec sit vob duz perā cōfiteri. Quā rsi p̄fessio duz qd̄ videat: z difficile tñ si multo ampliora et grauiora ordinasset z p̄cepisset deus pro gratia obtinenda z dānatione vitāda: pu ta quoridie flagell verberari vsqz ad sanguinis effusione zc. Certe libenti animo omnia essent toleranda. Ad quod p̄inet illud qd̄ serui naamā sibi dixerūt. vt habe tur in epla hodierna. P̄ z si rem grandē tibi dixisset zc.

Ertius arti. Audistis zc. Cauete ne sitis increduli z obstinati quē admodū iudei z sicbñificijs ch̄i indigni. Dicit forte. Credim⁹ z obedire dño volumus. Audite qd̄ iura dicit Allegās p̄traria n̄ est audiēd⁹. ca. Sollicitudinē. de appell. z. L. de furtis. L. j. z. ff. de cōdi. z de. l. ticio. Quid em̄ valet q̄ q̄s regi dicat. Tu rex noster es: z tibi seruire debem⁹: z etiā dicat. Nō tibi tñ seruire volo zc. Et si pe/ tar veniā de preteritis: dicit tñ nō se regi seruiturū: an sit audiendus: Certe nō. Ex pone: notando q̄ cor ipsum loquitur deo. Hos dicitis. Credimus zc. sed nescio qd̄ cor loquatur: et experientia loquitur quod

opera testantur. At em̄ Greg. in homel De dilectione z fidelitate ad conditorum lingua mens z vita req̄ratur.

Feria. iij. post dñicā. iij. q̄dragesime.

Ecce ascen

R. Dulcer quedam clama bat ad heliseū. iij. Re. iij. Sic ad deū clamare debet anima volens ascendere hierosolymā. Et in episto/ la insinuant tria ad hoc necessaria: ad di uine grē augmentationē. **P**rimū est: capax desiderij augmentatio que signifi ficatur per vasorū multitudinē. **E**gyptia nus Quantū illic capax fidei afferim⁹ tantum inde gratie inudantiā haurimus. **S**ecūdū est: cordis euacuatio. s. ab ex/ terioribus curis. Et hoc intelligit per va cuitatem vasorū. Grego. Effunde vt im/ plearis. **T**ertū est interior spūs recol lectio: que significatur per ostij clausione. **E**cce. xxxj. Contine z congrega cor tuū. **E**cce zc.

Primus articulus. Utrū iam iustifica tus p cōtritionem teneatur cōfiteri. **R.** nō. Talis habet quicquid saluti ne/ cessariū est. **C**ōtra. Gratia nō absoluit a p̄cepto cōfessionis. **R.** n. **B**on. in iij. dist. xvj. Cōfessio est instituta sub p̄cepto a quo non absoluit peccator per susceptio/ nem gratie iustificantis. Et ideo si potest z non curat cadit a iusticia: cum cadit a p̄ posito cōfiteudi sine quo iustificari nō po terat. Nullus enim iustificari potest qui sacramenta cōtemnit. Cum autē dicitur Iustificatus habet zc. Dicendū q̄ verū est si perseveret in iusticia. **H**ec **B**on. **P**ro fund imēro. Magna stulticia est celare alijs peccata z nolle confiteri. **H**o/ ratius in Epistolis Stultoz incurata pu dor mal⁹ vlcera celat. Et **S**en. ad lucil. quare vicia sua necessario confitef: quare is illis est somniū narrare vigilantis: etiā z vicia sua cōfiteri saniratis indicij. **L**uz ergo queritur. An iustificat⁹ zc. **D**ie **R.** n. vs. **E**x qua conclude q̄ non potest esse se curus peccator nisi confessus fuerit: nec videtur perfecte cōtritus: qui dolens de